

Mais 181

VIDA QUOTIDIANA I ESTRUCTURACIO

1. Principis generals: plaer, realitat, seguretat i aprenentatge.
2. De la vida quotidiana: aplicació al concret dels principis anteriors.
3. Còm efectuar el disseny del marc quotidià.
4. Indicadors per a l'anàlisi: tres grups diferents de criteris d'observació i d'anàlisi de la pròpia actuació davant dels nois.

1. Principis generals

Aquests principis no sorgeixen pas d'una reflexió sistemàtica. Apunten a una reflexió just iniciada:

1er. La personalitat s'estructura partint d'uns referencials molt concrets:

- . el decurs d'una relació intensa (1) -i asseguradora- amb un núcli reduït de persones (originàriament el grup familiar i, posteriorment, grups de companys al sí dels quals hom elegeix els amics).
- . el procés d'adaptació a una realitat quotidiana en la que hom actua per a obtenir satisfacció de les seves necessitats de tot ordre.
- . el progressiu guany d'autonomia personal que es produeix quan, sentint-se segur -és a dir, assajant els propis esquemes d'expressió del jo i d'adaptació a la realitat-, hom actua en un context que pot dominar.

2on. Unes relacions personals de qualitat i la satisfacció de les necessitats bàsiques són fonts de seguretat i d'autonomia personal.

En efecte, el lloc, el temps, els objectes i les persones viscuades cada dia, configuren una trama que, potencialment, pot oferir a cadascú el sentiment de seguretat i de relaxació que s'origina en el fet de saber que és acceptat -estimat-, que les seves necessitats són cobertes, que dona resposta a allò que s'espera d'ell i que troba la seva forma pròpia d'actuar en la realitat, de tenir-ne un domini bàsic i de poder contribuir a modificar-la.

- (1) Atenció: "relació" no equival a discussió, parla..., relació és acció conjunta, intercanvi, anàlisi de l'experiència...

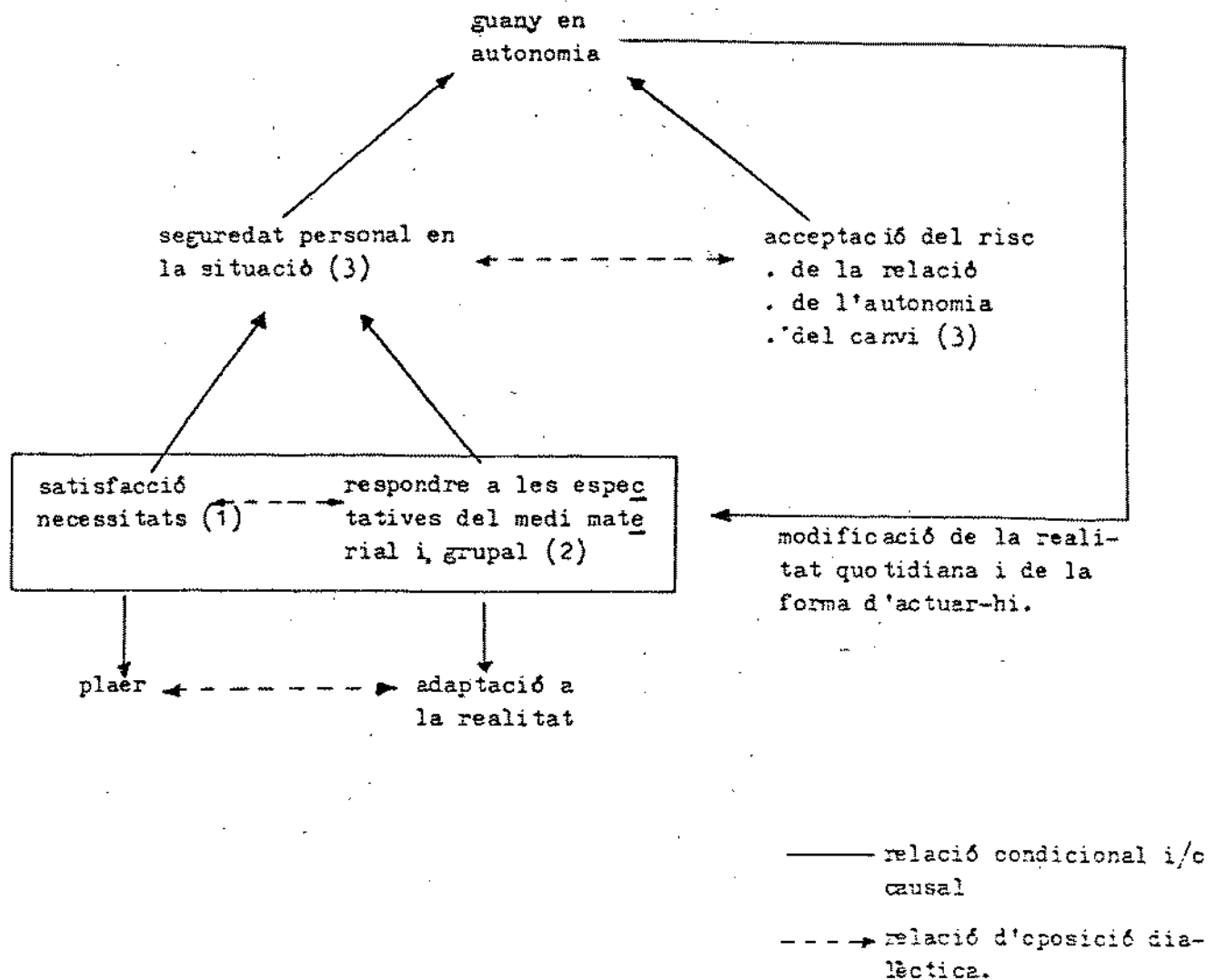
3er. En la mesura que hom se sent segur, és més disponible a eixamplar la seva experiència, per a acceptar el risc de canviar, de modificar les formes de viure, es a dir:

- . d'aprendre de la pròpia experiència -més que no pas de les directrius dels altres-.
- . d'assajar nous terrenys d'experiència.

Això vol dir que, si es donen les condicions esmentades fins aquí, - els nois i noies poden estar en disposició de produir una major independència personal, d'elaborar a poc a poc els seus criteris d'acció, d'intervenir en la modificació de la seva realitat quotidiana.

4art. Aquesta producció d'indiependència personal, de criteri d'acció, d'au-tonomia enfront de les situacions fa créixer als nois , els fa capaços de plantar més sòlidament els peus en la realitat, de treure'n més partit, d'actuar-hi de formes més madures i, si s'escau, de fer-la evo-lucionar.

Tot això pot resumir-se en l'esquema de la pàgina següent:

(1) Ens referim a necessitats de tot ordre: aliment, protecció, cura, activitat, repòs, relació, afecte, creació...

(2) Ens referim a allò que normalment s'espera d'un nen a diversos nivells:

- . normativa d'ús d'un lloc
- . referències que sorgeixen de la vida col·lectiva
- . relacions interpersonals.

(3) Noteu que aquests elements són oposats, però que han de donar-se tots dos alhora, que es regulen mútuament i que, només si hi són presents tots dos, es produeix un guany en autonomia.

Conseqüentment, no són els monitors qui han de "resoldre" la seguretat dels nois, sinó que han d'ajudar-los a posar-se en situació de resoldre-la per sí mateixos. El mateix s'ha de dir del risc.

2. De la vida quotidiana.

Tot el que acabem de presentar es realitza en la vida de cada dia i és en el marc de referència d'allò que és quotidià que s'inscriu l'acció educativa.

Intervenir en aquest marc no és només -ni molt menys- prestar als nois unes atencions externes, sinó plantejar-se què cal perquè ells mateixos -dins de les seves possibilitats actuals- actuïn, satisfent les seves -necessitats i adaptant-se a les exigències de la realitat, per anar construint progressivament la seva autonomia.

La intervenció en la vida quotidiana, d'altra banda, no pot plantejar-se fragmentàriament sinó que ha de respondre a una estratègia de conjunt -orientada als objectius esmentats.

Amb això no volem dir que no calgui analitzar amb tot el detall possible cada moment del dia i cada situació.

En el fer de cada dia es donen algunes regularitats circumstancials relatives al lloc, al temps, a les coses, a les persones i a les normes. Per exemple:

- . llocs: dormitori, menjador, cuina, tallers, llocs de trobada informal, racó dels monitors, etc.
- . temps: llevar-se, vestir-se, rentar-se, menjar, joc, activitats organitzades i de treball, passades, repòs, retirar-se...
- . persones: cada nen tot sol, petit grup (amb o sense el monitor), grup ampli, etc.

En cada situació concreta, definible pel lloc on s'esdevé, pel temps, per les persones que hi prenen part, per les coses que s'hi utilitzen, pel codi normatiu que la regeix... els nens estan actuant a tots nivells proposats a l'esquema anterior.

Com a conseqüència, l'estructuració de la vida quotidiana ha de contemplar simultàniament:

- . el marc normatiu propi de cada situació, ben clar.
- . el ritme de vida, prou relaxat com per^a permetre de gaudir de les coses.
- . l'organització que dona suport a les atencions materials i personals que reben els nois, propera i explícita.

Si aquests tres elements són planejats de tal manera que els nois puguin fer-los seus i participar en la configuració que prenen, llavors és probable que es produeixi allò que pretenem.

3. Com efectuar la feina de disseny del marc quotidià

Es tracta de posar-se en situació de treballar els conceptes precedents de forma detallada. El que suggerim és una simulació.

3.1 Mètode de treball

- . Elegir, de l'inventari que segueix: un lloc, un moment i una activitat.
- . Elaborar-lo amb el màxim de detall possible preveient com es farà viure als nens a les colònies, campaments o casals per tal de que s'hi puguin acomplir les condicions esmentades al final de l'apartat 2on.
- . Elaborar-lo aplicant el mètode de treball exposat a 3.3.

3.2 Inventari

. llocs: dormitori

tenda (campaments) -s'hi pot incloure l'espai circumdant-,

lavabos,

riu i/o letrines (campaments),

tallers

menjadors,

cuina,

llocs de trobada informals,

el carrer i els transports públics... (casals)

espais exteriors (colònies) o pati (casals),

pràct de joc (campaments),

tots els llocs on hi ha perill físic

tots els llocs que demanen serveis comuns

...

. moments:llevar-se,

vestir-se,

rentar-se,

esmorzar, dinar, berenar, sopar,

entrades i sortides (casals)

inici i acabament activitats,

anades al poble,

desplaçaments per la ciutat (casals),

banyades

tornades d'excursions o d'activitats fatigants.

atenció als moments que venen determinats per les condicions exteriors a la col·lectivitat:

dia de pluja

bon temps després de la pluja

tronades

arribada de la fosca

atenció als moments que demanen serveis comuns

àpats

neteja espais comuns,

...

. activitats: jocs,

excursions,

vetllades,

serveis,

prendre cura de sí mateix o dels altres,

competir/cooperar

. relacions: de petit grup/ de col·lectivitat

amb els grans/sense els grans,

de cooperació/de conflicte

...

3.3 Procediment d'anàlisi

Decidit un lloc, un moment i una activitat, cal plantejar-se, per a cada un d'ells, les següents qüestions:

1* Còm establirieu un marc inicial per a definir-lo als nens

. què esperen els nens d'aquesta situació?

. què poden esperar-ne?

. còm la viuen?

. què s'espera d'ells?

. quines normes enmarquen la situació?

2* Quins conflictes o dificultats us sembla que es donen més sovint en aquest lloc, moment o activitat? (a aquesta qüestió poden respondre apel·lant a la vostra experiència de situacions semblants).

3* Quina regulació formal -normativa acordada/parlada- penseu que pot elaborar-se amb els nens per la resolució d'aquests conflictes o per

la superació d'aquestes dificultats?

- 4* Còm pot fer-se per a evolucionar des d'una regulació formal -basada en normes cap a una regulació espontània -basada en la flexibilització i la maduració de les actituds, de la sensibilitat, en un mot, basada en un ús efectiu de l'autonomia personal?

Evidentment això implica la remodelació del marc quotidià, del ritme de vida.

4. Alguns indicadors

Els indicadors són fets o processos que expressen la qualitat del desenvolupament de la vida, les relacions i les actuacions d'un grup.

Es tracta d'aspectes especialment significatius que, si s'observen atentament, "indiquen" quina és la direcció que s'està seguint.

4.1. Indicadors del procés que segueix el grup en el desenvolupament de les activitats o dels seus projectes:

naixement de la idea (quasi sempre aquesta fase té uns contorns imprecisos)

crystalització, formalització:

- . acord de tirar-la endavant, establiment d'un objectiu precís,
- . es decideix aquí quins passos han de seguir-se, quins mitjans calen i còm es reparteixen les feines
- . tot això era ja decidit a la fase precedent o es decideix sobre la marxa?

regulació dels desajustaments, resolució dels conflictes.

avaluació de l'activitat menada fins un moment donat, per exemple fins l'hora de dinar o fins que es fa fosc...

- . judici que fan els nens
- . eventualment, relleuament de l'activitat per a l'endemà.

4.2 Indicators de l'actuació dels monitors:

Es tracta de veure quin és el tipus d'actuació que predomina.

I d'interpretar perquè és el predominant i els altres queden en segon terme.

Tipus d'actuacions:

4.2.1 Actuació que genera situacions:

- . establiment del límits de la situació: normatives
- . establiment de les possibilitats de la situació: estimulacions.

4.2.2 Actuació que genera relacions:

- . acolliment i securització
- . descentralització de les relacions

4.2.3 Actuació que genera regulacions:

- . regulació del procés de les activitats (veure indicadors 4.2)
- . regulació de la vida quotidiana i dels conflictes (veure apartat 3).

4.3 Indicators del progrés de la col·lectivitat (extrets del programa de l'Àrea de Serveis Socials).

- . del grup espontani al grup constituït
- . de la direcció a la cogestió
- . de l'implícit a l'explícit del poder
- . de l'obligació a la necessitat
- . del rampell a la consciència i a l'anàlisi de la realitat.